

Круць Артем Іванович
здобувач ступеня вищої освіти магістр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ КОМПЛАЄНС-МЕНЕДЖМЕНТУ В УПРАВЛІННІ БІЗНЕСОМ

Комплаєнс-менеджмент можна визначити як систему всередині компанії, яка забезпечує відповідність діяльності компанії параметрам інституційного простору, в якому вона працює (правовим нормам, стандартам, керівним принципам, кодексам поведінки, договірним зобов'язанням, морально-етичним нормам тощо).

Компанії, які мають «сірі зони» у відносинах з партнерами, діловій етиці, зобов'язаннях та оподаткуванні, є вразливими. Якщо сумнівні факти або порушення стають відомими, шкода для репутації може бути незворотною. Існує також ризик штрафів, санкцій та розриву відносин з партнерами. Такі проблеми часто виникають не через злий умисел, а через недогляд, помилки або нерозуміння законодавства. Крім того, компанії стикаються з додатковими правовими та етичними викликами внаслідок широкомасштабного вторгнення росії на Україну. Наприклад, це стосується співпраці з російськими компаніями.

Незважаючи на велику кількість досліджень на цю тему, все більше експертів підкреслюють, що комплаєнс не обмежується дотриманням обов'язкових вимог законодавства. Комплаєнс також має бути спрямований на дотримання етичних та інших стандартів з метою збереження ділової репутації та створення сприятливого бізнес-середовища [1, с. 2-7].

Для того, щоб завоювати довіру, бізнес-спільноті варто використовувати інструмент під назвою «Комплаєнс-контроль». Він допомагає компаніям дотримуватися правил, законів та етики, доводити свою доброчесність міжнародним партнерам і бути впевненими, що правда на їхньому боці навіть під час кризи.

Щоб уникнути штрафів, збитків, втрати репутації тощо, кожна компанія має дотримуватися певних правил і норм. Насамперед, юридичних. Від правил працевлаштування до ділової етики в роботі з партнерами, від міжнародних і національних законів до внутрішніх положень - всі необхідні принципи мають бути дотримані, а закон неухильно виконуватися - це і є комплаєнс. В результаті компанії отримують хорошу репутацію на ринку та довіру своїх клієнтів і партнерів.

Тенденція до прозорості та відкритості бізнесу в Україні зростає з кожним роком. Бізнес-етика стає важливою частиною нашої бізнес-культури. Однією з причин цього є глобалізація бізнесу, вихід на міжнародні ринки, залучення іноземних інвесторів та партнерів, участь в акселераторах та

виставках у США та Європі. А на цих ринках репутація відіграє важливу роль.

Особливо зараз, під час правового режиму воєнного стану комплаєнс захищає від репутаційних і фінансових ризиків, пов'язаних зі співпрацею з російськими компаніями та компаніями, що перебувають під санкціями. Дотримання правил може допомогти компаніям вийти на міжнародні ринки, отримати інвестиції, підвищити довіру співробітників та покращити ділову репутацію на ринку. Найважливіше те, що комплаєнс дозволяє компаніям прорахувати можливі ризики та попередити проблеми [2].

Поки що небагато українських компаній визнали, що комплаєнс є фактором успіху в бізнесі. Сьогодні аудит прозорості та комплаєнс ініціюють переважно іноземні інвестори-власники. Однак, прогресивним підприємцям, ніхто і ніщо не може завадити першими запровадити комплаєнс. Інформація про компанії постійно оновлюється з відкритих джерел даних, тож є можливість своєчасно бути поінформованим про всі фактори ризику у співпраці з компаніями, які можуть зацікавити цікавити [3].

Не існує закону, який би зобов'язував усі українські компанії впроваджувати комплаєнс-менеджмент. Однак це неминуче, якщо вони працюють з іноземними партнерами. Втім, навіть якщо закон не зобов'язує компанії мати комплаєнс-спеціаліста, усім керівникам варто замислитися над управлінням ризиками. Адже комплаєнс важливий не для держави чи перевіряючих органів, а для самих компаній.

Впровадження функції комплаєнс-менеджменту може підвищити довіру до компанії та її репутацію, оптимізувати внутрішні процеси та підвищити ефективність управління.

Список використаних джерел

1. Луньова В. Впровадження функцій комплаєнс-менеджменту для зростання прозорості бізнесу підприємств. Економіка та суспільство. 2023. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-1326>
2. Що таке комплаєнс. [Електронний ресурс] <https://special.ain.ua/what-does-compliance-mean/>
3. Українські компанії почали впроваджувати комплаєнс-контроль. Що це і навіщо? [Електронний ресурс] <https://youcontrol.com.ua/>

Кручинський Олександр Володимирович

здобувач ступеня вищої освіти магістр
Поліського національного університету

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В ЄС

Після маастрихтської реформи [3] Римський договір став повноцінною основою для програми заходів щодо зміцнення здоров'я, розвитку медичної інформації, санітарної освіти та підготовки фахівців охорони громадської здоров'я. Зосереджуючи зусилля в окремих сферах (таких як боротьба з

раком, ВІЛ-інфекцією та іншими інфекційними захворюваннями, створення баз даних з охорони здоров'я, боротьба з травматизмом, хворобами, викликаними забрудненням навколишнього середовища, а також з рідкісними захворюваннями), програма тим не менш не зводиться до цього списку.

Згодом, у ході свого розвитку, політика охорони здоров'я ЄС зажадала документарного визначення напрямків розвитку правового регулювання загалом [1].

Спочатку нормативною основою програм дій були «рішення» (нім.: Beschluss), прийняті Європейським парламентом і Радою, на них були засновані перша (2003-2007 рр.) і друга (2008-2013 рр.) програми дій у сфері охорони здоров'я, але після Лісабонських дій акти вторинного права – регламенти, які є основою для третьої (2014-2020 рр.) та нової четвертої (2021-2027 рр.) програм [4]. Ця новела, безперечно, підвищила роль середньострокових програм дій у правовому регулюванні сфери охорони здоров'я.

Однак, чи виправдано надавати нормативно-правову форму документу програмного характеру? Очевидно, ми маємо справу з якимось гібридним за своєю природою актом, що поєднує ознаки нормативного акта та акта м'якого права. Можна зробити висновок про наявність у праві Європейського Союзу форми регулювання, що поєднує їх риси та займає між ними золоту середину.

Програми дій фактично визначають часові межі розвитку правового регулювання охорони здоров'я Європейського Союзу [2, с. 81].

На даний момент було реалізовано чотири програми. Першою інтегрованою програмою такого роду була Програма дій Співтовариства в галузі охорони здоров'я на 2003-2007 роки, затверджена рішенням Європейського парламенту та Ради № 1786/2002/ЄС [2]. Вона була спрямована на підтримку та доповнення політик держав-членів та зміцнення солідарності та добробуту в Європейському Союзі за допомогою захисту та просування здоров'я громадян та безпеки за допомогою вдосконалення охорони здоров'я.

У період із 2008 по 2013 р. діяла Програма дій, яка була заснована на Рішенні № 1350/2007/ЄС 2007 [2]. Серед цілей даної програми слід назвати покращення здоров'я населення, сприяння покращенню здоров'я для досягнення процвітання та солідарності, а також усіляке поширення інформації для населення в частині здорового способу життя.

Далі, у 2014-2020-х рр., діяла третя Програма дій у сфері охорони здоров'я, яка була заснована на Регламенті Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу 282/2014 від 11.03.2014 [2]. З появою даної Програми дій правове регулювання охорони здоров'я в Європейському Союзі набуло сучасних рис, і єдиним слабким місцем був недостатній обсяг реалізації допоміжної компетенції ЄС у сфері охорони здоров'я, що, втім, не створювало проблем і не мало особливої актуальності до початку пандемії з коронавірусу. Йдеться про пандемію коронавірусу, яка вразила країни ЄС/

2021 р. з'явилася четверта Програма дій, яка діятиме до 2027 року. Регламент (ЄС) 2021/522 Європейського парламенту та Ради від 24.03.2021 [2], що встановлює Програму дій Союзу в галузі охорони здоров'я, містить 6 розділів: основні положення, фінансування, дію, управління, моніторинг, оцінка та контроль, перехідні та заключні положення, а також 29 статей та два.

Національні уряди довго не хотіли поступатися наднаціональним органам влади повноваженнями у сфері охорони здоров'я, що було причиною вкрай повільного розвитку правового регулювання на рівні ЄС. Навіть після появи в Євросоюзі охорони здоров'я як самостійного напрямку інтеграції цей фактор продовжував за інерцією гальмувати розвиток компетенції ЄС, залишаючи на допоміжному рівні. На основі досвіду боротьби з пандемією реформа компетенції та наділення органів ЄС великим обсягом повноважень стали однією з найактуальніших перспектив подальшого розвитку.

Держави-члени, як і інститути ЄС, сильно обмежені у своїх можливостях та готовності (через національні інтереси, політичну чутливість та величезну різноманітність систем охорони здоров'я в ЄС з 27 держав) видавати законодавство у цій галузі. Пандемія Covid -19 та подібні до неї виникають порівняно нечасто, тому готовність до проблем такого роду не могла бути сформована в рамках моделі охорони здоров'я ЄС, стала фактором суттєвого навантаження на європейську систему охорони здоров'я та не розрахованого на проблему такого масштабу правового регулювання.

Список використаних джерел

1. Галан В. О., Фоміна С. В. Межі правової регламентації політики ЄС у сфері охорони здоров'я: права людини, вакцинація і Covid. *Наукові праці НУ ОЮА*. № 6. 2021. С. 61-77.
2. Козинська Д. О. Правове регулювання охорони здоров'я у ЄС. *Правовий вимір конституційної та кримінальної юрисдикції в Україні та світі. Сьомі юридичні читання* : зб. тез доп. Всеукр. щоріч. наук.-практ. дистанц. конф. (Одеса, 19 квіт. 2024 р.) / за заг. ред. Т. В. Степанової, О. А. Чувакова;. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2024. С. 80-83.
3. Маастрихтський договір (Treaty on European Union) від 07.02.1992 року. URL: <https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri> (дата звернення 10.03.2025 р.)
4. Covid-19 vaccines: ethical, legal and practical considerations. Parliamentary Assembly Resolution 2361 (2021). Parliamentary Assembly : website. URL: <https://pace.coe.int/en/files/29004/html> (дата звернення: 07.03.2025).